

LITERATURA

1. Parusel S, Yi MH, Hunt CL, Wu LJ. Chemogenetic and Optogenetic Manipulations of Microglia in Chronic Pain. *Neurosci Bull.* 2023;39(3):368-378. doi:10.1007/s12264-022-00937-3
2. Jiang W, Zhang LX, Tan XY, Yu P, Dong M. Inflammation and histone modification in chronic pain. *Front Immunol.* 2023 Jan 13;13:1087648. doi: 10.3389/fimmu.2022.1087648.
3. Lu HJ, Gao YJ. Astrocytes in Chronic Pain: Cellular and Molecular Mechanisms. *Neurosci Bull.* 2023 Mar;39(3):425-439. doi: 10.1007/s12264-022-00961-3. Epub 2022 Nov 14. PMID: 36376699.
4. Edwards RR, Schreiber KL, Dworkin RH, Turk DC, Baron R, Freeman R, et al. Optimizing and Accelerating the Development of Precision Pain Treatments for Chronic Pain: IMMPACT Review and Recommendations. *J Pain.* 2023 Feb;24(2):204-225. doi: 10.1016/j.jpain.2022.08.010.
5. Baron R, Maier C, Attal N, et al. Peripheral neuropathic pain: a mechanism-related organizing principle based on sensory profiles. *Pain.* 2017;158(2):261-272. doi:10.1097/j.pain.0000000000000753
6. Developing an Integrative Pain Care Plan - International Association for the Study of Pain (IASP) 2023 [on-line]. [cit. 2023-11-11]. Dostupné z: www.iasp-pain.org.
7. Borgonetti V, Roberts AJ, Bajo M, Galeotti N, Roberto M. Chronic alcohol induced mechanical allodynia by promoting neuroinflammation: A mouse model of alcohol-evoked neuropathic pain. *Br J Pharmacol.* 2023;180(18):2377-2392. doi:10.1111/bph.16091
8. Timeline of Selected FDA Activities and Significant Events Addressing Substance Use and Overdose Prevention | FDA U.S. Food and Drug Administration (fda.gov) [on-line]. [cit. 2022-11-11]. Dostupné z: www.fda.gov.

ZAJÍMAVOSTI Z LITERATURY

Perioperační aspekty u pacientů pod vlivem psychostimulancií

Emerick TD, Martin TJ, Ririe DG. Perioperative Considerations for Patients Exposed to Psychostimulants. Anesth Analg. 2023 Sep 1;137(3):474-487. doi: 10.1213/ANE.0000000000006303. Epub 2023 Aug 17. PMID: 37590793; PMCID: PMC10437106.

Do kategorie akutního vlivu psychostimulancií se v perioperačním období zařadila v poslední době řada nově užívaných i zneužívaných látek. Mechanismus jejich účinku má specifickou receptorovou vazbu a různorodé účinky, které vytvářejí a ovlivňují výsledný klinický obraz a celý průběh.

Rozsáhlý a podrobný přehled se věnuje jednorázovým akutním vlivům i chronické závislosti – jejich fyziologickým a psychologickým účinkům, vlivu na svéprávnost, interakce s anestetiky a s potentními analgetiky.

Specificky se soustředí na amfetaminy a na obdobně účinkující non-amfetaminy, kokain i směsi drog charakteru entaktogenů se stimulačním a psychedelickým působením a jejich možné interakce.

Text připojuje nejen popisy, ale současně i podrobné návodné tabulky s barevnými schémata, a to v podrobně popisném didak-

tickém instruktivním podání ve spojení s 96 citacemi. Hlavní části textu jsou:

- amfetamin, kokain, entaktogeny,
- postup při akutní perioperační intoxikaci,
- účinky kokainu, 3,4 metylendioxyamfetaminu, katinonů,
- stavy hyperserotonemie a serotoninový syndrom,
- stavy při chronickém zneužívání psychostimulancií,
- pozornost je samostatně věnována i rizikům v těhotenství.

Článek je nepochybně plně vhodný k bližšímu orientačnímu pročtení a k zařazení základních znalostí a postupů do širší klinické diagnostiky i opatření.

doc. MUDr. Jarmila Drábková, CSc.
jarmila.drabkova@fnmotol.cz